

Epistole Hieronymi

Beati Hieronymi ad Athletam de institutione filie: docentis qualiter educanda: cui nutricia comittenda sit: quomodo in timore domini et i bonis moribus imbuenda. et a quali preceptore sit erudienda: monentis eam grandiusculam a furore: frequentia virozum. a balneis: musica: lautiori conuiuio et vino cohiberi. In vilioribus operibus manuum ac moderatis ieiunijs exerceri: lectionibus diauinor ac probatorum auctororum institui. **A**c docentis in quibus potissimum libris debeat oblectari.

Epistola.

Beatus apostolus Paulus scribit ad Corinthios. et rursus Christi ecclesiam sacris instruens disciplinis: inter cetera mandata hoc quoque proposuit dicens. Si qua mulier habet virum infidelem. et hic consentit habitare cum ea: non dimittat virum. **S**anctificatus est enim vir infidelis per mulierem fidelem. et sanctificata est mulier infidelis per virum fidelem. Alioquin filij nostri immundi essent: nunc autem mundi sunt. Sicut forte hactenus vivebant: nimium disciplinę vincula laxata. et princeps indulgentia preceptorum. Consideret domum patris tui clarissimi quidem et eruditissimi viri: sed adhuc ambulatis in tenebris. et intelliget consilium apostoli illud profecisse: ut radices amaritudinis dulcedo fructuum temperaret et viles virgule balsama preciosa sudaret. Tu enim es nata de impari matrimonio. De te et Torotioe Paula generata est. Quis hoc crederet ut Albinus potissimis neptis de permissione martyrum filia nasceretur. ut putem quod etiam gaudente auo: adhuc paruula lingua balbutiens Christi alleluia decantaret: ut reginam dei in suo gremio nutrireret senex. Et bene feliciterque expectauimus. Sancta et fidelis domus vinum sanctificat infidelem. Cauda datus est fidei quem filiorum et nepotum turba circumdat. Ego puto etiam ipsum Iouem si habuisset talem cognationem potuisse in Christo credere. Despiciat licet et irrideat epistolam meam. et me stultum et insanum clamat: hoc et gener eius faciebat prius quam crederet: fuit non nascitur christiani. Auratum squallet capitolum. Fuligine et araneorum telis omnia Roma templum cooperta sunt. Nouerit verba sedibus suis. et inundas populus ante delubra semiruta currit ad martyrum tumulos. Si non extorquet fidem prudentia: extorqueat saltem verecundia. Hoc Athleta religiosissima in Christo filia dictum sit ut non desperes parentis salutem. et eadem fide quam meruisti filiam. et patrem recipias: totaque domus beatitudine perfruaris: sciens illud a domino repromissum. Que apud homines impossibilia apud deum possibilia sunt. Nunquam sera confessio. Latio de cruce transit in pas

¶ Epistole

radisum **N**abuchodonosor rex **B**abylonis post efferationem corporis et cordis et beluarum in heremo coniectum. mentem recepit sanam. **E**t ut omittam vetera. ne apud incredulos nimis fabulosa videantur. ante paucos annos propinquus noster **B**racchus nobilitatem patriciam sonans nomine. cum prefecturam regeret vrbanam. nonne specum mitre et omnia portentosa sumula chra. quibus **C**orax **N**iphus miles **L**eopertes. helios **B**romius pater inicianur. subuertit. fregit et vssit. et his quasi obsidibus ante premissis impetrauit baptismum christi: **S**olitudinem patitur et in vrbe gentilitas. **D**ij quondam nationum cum bubonibus et nocturnis in solis culminibus remanserunt. **V**exilla militum crucis insignia sunt. **R**egum purpuras et arcentes diademati gemmas patribuli salutaris pictura cõdecorat. **J**am egyptus. olim **S**erapis **C**hristianus factus est. **M**arnas gaze luget inclusus. et eersionem templi iugiter pertimescit. **D**e **I**ndia. **P**ersice. ethiopia monachorum quotidie turmas suscipimus. **D**eposuit pharetras armenius. **U**ani discunt psalterium **S**cythie frigora feruent calore fidei. **S**erarum rutilus et flauus exercitus ecclesiarum circumfert tentoria. et ideo forsitan contra nos equa pugnant acie. quia pari religione cõsidunt. **P**ene lapsus sum ad aliam materiam. et currere rota dum vrbem facere cogito. amphoram finxit manus. **P**ropositum enim mihi erat sancte **M**arcelle et tuis precibus iniunctum ad martyrem. id est ad te sermonem dirigere. et docere quomodo instituere paulam nostram debeas. que prius in **C**hristo cõsecrata est quã genita. quam ante nosti quã in vtero concepisti. **V**idimus aliquid temporibus nostris de prophetalibus libris. **A**nna sterilitatem alui fecunditate mutauit. **T**u luctuosam fecunditatem vi talibus libris cõmutasti. confidens loco accepturam te filios. que primum fetum domino reddidisti. **I**ta sunt primogenita que offeruntur in lege. **S**ic natus est **S**amuel. sic ortus **S**ampson est. et sic **J**oannes baptista ad introitum **M**arie et exultauit et lusit. **A**udiebat enim verba domini per os virginis per tonantis. et de vtero matris in occursum eius gestiebat irrumperere. **I**gitur que de repromissione nata est. dignam habeat ortu suo institutionem parentum. **S**amuel nutritur in templo. **J**oannes in solitudine preparatur. **I**lle sacro crine venerabilis est. vinum et siceram non bibit. adhuc paruulus cum domino sermocinatur. hic fugit vrbes. zona pellicea cingitur. locustis alitur. et melle siluestri. et in tyrum poenitentie predicande tortuosissimi animalis vestitur exuijs. **¶** **S**ic erudienda est anima que futura est templum dei. nihil aliud discat audire. nihil loqui. nisi quod ad timorem dei

3

I Hieronymi

pertinet. **T**urpia non intelligat. cantica mundi ignoret. **A**dhuc tenera lingua psalmis dulcibus imbuatur. **P**rocul sit etas lasciuia puerorum. ipse puella et pedissequa a secularibus consortijs arceantur: ne quod male didicerint peius doceant. **S**iant ei littere vel buxæ. vel eburneæ. et suis nominibus appellentur. **L**udat in eis. ut ludus eius eruditio sit. et non solum ordinem teneat litterarum et memoriam nominum. et cantica trãse at. sed ipse inter se crebro ordo turbetur. et medijs vltima. primis media misceantur. ut eas non sono tantum. sed et visu nouerit. **C**um vero coeperit tementi manu stilum in ceram ducere. vel alterius supraposita manu teneri regantur articuli. vel in tabella sculpantur elementa. et per eorum sulcos marginibus trahantur vestigia. ut foras non queant euagari. **S**yllabas iungat ad purum. et quibus illa etas delectari potest. minusculis inuiterur. **D**abeat et in discendo socias. quibus inuideat: quarum laudibus mordeatur. non obiurganda est si tardidior sit. sed laudibus excitandum est ingenium. ut vicisse gaudeat. et victa doleat. **C**auendum in primis ne oderit studia. ne amaritudo eorum percepta in infantia ultra rudes annos transeat. **I**psa nomina per que conuenit paulatim verba contempere: non sunt fortuita. sed certa et conseruata. de industria videlicet prophetarum et apostolorum. et omnis ab **A**dam patriarcharum series. de **M**attheo **L**ucaque descēdat. ut dum aliud agit future memorie preparetur. **M**agister probe etatis et vite conditionisq; est diligendus. nec poterit erubescere vir doctus id facere in propinqua vel nobili virgine: quod **A**ristoteles fecit in **P**hilippi filio. ut ipse in librariorum utilitate initia monstraret litterarum. **N**on sunt contemnenda quasi parua: sine quibus magna constare non possunt: ipse elementorum ordo. et parua institutio preceptorum. aliter de erudito. aliter de rustico ore profertur. **U**nde et tibi est prouidendum. ne ineptis blanditijs familiarum. dimidiata dicere verba filiam consuescas. et in auro atq; pura ludere. quorum alterum lingue. alterum moribus officit. ne discat in tenero. quod ei postea discendum est. **G**racchorum eloquentie multum ab infantia sermo matris contulisse scribitur. **H**ortensij oratio inter paternos sinus coaluit. **D**ifficiliter raditur quod rudes animi perbiberunt. **L**anarum conchylia quis in pristinum colorem reuocet. **R**ecens testa diu et saporem retinet et odorem. quo primum imbuta est. **G**reca narrat historia **A**lexandrum potentissimum regem orbis dominatorem. et in moribus. et in incessu **L**eonidis pedagogi sui non potuisse carere vitijs. quibus adhuc paruulus fuit infectus. **P**rocluius est enim malorum

¶ Epistole

emulatio. et quorum virtutes assequi nequeas. cito imitaris vitia. **Tu** trix ipsa non sit temulenta. non lasciuia. non garrula: habeat modestam gerulam. nutritium grauem. Cum auum viderit in pectus eius transiliat. et collo depēdeat. nolenti alleluia decantet. **Rapiat** eam auia. patrem risib⁹ agnoscat. sit omnib⁹ amabilis. et vniuersa ppinquitas rosa ecclesie nata gaudeat. **Discat** statim quam alteram habeat auiam. quam amatam. cui imperatori. cui exercitui tyūcula nutriatur. illas desideret. **At** illa tibi inmitetur ab excessu. ipse habitus et vestibus deceat ei cui promissa sit. **Caue** ne aures ei⁹ perfozes. ne cerusa et purpurisso cōsecrata **Christo** ora depingas. nec collum auro et margaritis premas. nec caput gemmis oneres. nec capillum irruffes. et ei aliquid de gehēne ignibus aspiceris. **Habeat** illas margaritas quibus postea venditis emptura est preciosissimum margaritum. **Preterata** nobilissima quondam foemina. iubente viro **Domitio**. qui patruus **Eustochij** virginis fuit. habitum eius cultumq; mutauit. et neglectum crimen mūdano more texuit vincere cupiens et virginis propositum et matris desiderium. et ecce sibi eadem in nocte cernit venisse angelum terribili voce minantē poenas et hęc verba frangentem. **Tu** ausa es viri imperium præferre **Christo**? **Tu** caput virginis dei tuis sacrilegis atrectare manibus. que iam nūc arefcent. vt sentias excruciatā quid feceris. et finito mense quinto ad inferna ducaris. **Sina**utem perseveraueris in scelere. et marito simul orababeris et filijs. **Omnia** per ordinem expleta sunt. et seram misere poenitentiam velox signauit interitus. **Sic** vlciscitur **Christus** violatores templi sui. sic gemmas et preciosissima ornamenta defendit. et hoc retuli. non q̄ insultare velim calamitatibus infeliciū. sed vt moncam cum quanto metu et cautione seruare debeas quod deo spopondisti. **Delisacerdos** offendit deum ob vitia liberorum. **Episcop⁹** fieri non potest qui filios habuerit luxuriosos. non subditos. et e contrario de muliere scribitur. **Q̄** salua fiet per filiorū generationem. si permanserit in fide et charitate et sanctificatione cum pudicitia. **Si** perfecta etas et sui iuris imputatur parētib; quanto magis lactens et fragilis. que iuxta sententiam domini ignorat dextram ac sinistram. id est boni et mali nescit differentiam: **Si** sollicita prouidet. ne filia percutiatur a vipera. cur non eadem cura prouideas. ne feriat a malleo vniuersę terre: ne bibat de aureo calice **Babylonis**: ne egrediatur cum **Dina**. et velit videre filias regionis aliene. ne ludat pedibus. ne trahat tunicas. **Venena** non dantur nisi melle circumlita. et vitia non irrepunt nisi sub specie vmbrae

Hieronymy

virtutum. Et quomodo inquires. peccata patrum filijs non redduntur. nec filiorum parentibus. sed anima que peccauerit. ipsa morietur: Hoc de his dicitur qui possunt sapere. de quib⁹ in euangelio scriptu est. Acta tem habet. loquatur per se Qui autem paruulus est. et sapit vt paruul⁹. donec ad annos sapientie. et Pythagoree littere. y. cum perducatur ad biuuium. tam bona eius q³ mala parentib⁹ imputantur. Nisi forte existimas christianorum filios. si baptisina non receperint. ipsos tamen reos esse peccati: et no⁹ etiam scelus referri ad eos qui dare noluerint. maxime eo tempore quo contradicere non poterat qui accepturi erant. Si in regione vite salus infantium maiorum lucrum est. offerre filiam potestatis tue fuit. q³q³ alia sit tua conditio que prius eam nouisti q³ conciperes. vt autem oblata no⁹ negligas. ad periculum tuu⁹ pertinet. Qui claudam et inutilem qualibet sorte maculatam obtulerit hostiam sacrilegij reus est. quanto magis qui partem corporis sui. et illibatę animę puritatem regis amplectib⁹ parat. si negligens fuerit punietur. postq³ grandis uscula esse coeperit. et in exempli sponsi sui crescere sapientia. etate et gratia apud deum et homines. pergat ad templum veri patris cum parentibus suis. sed cum illis no⁹ egrediatur de templo. Querat eam in itinere seculi inter turbas et frequentiam propinquorum. et inuisa eam alibi reperiant nisi in aduertu scripturarum prophetas et apostolos de spiritualibus nuptijs suscitatem. Imitetur Mariam quam Gabriel solam in cubiculo suo reperit. et ideo solitam timore perterrita. quia virum quem non solebat asperit. emuletur eam de qua dicit. Dimittis gloria eius filie regis abintus. Loquebat et ipsa electo charitatis iaculo vulnerata. Intraduxit me rex in cubiculum suu⁹. Nunq³ exeat foras. ne inueniat eam qui circumueit ciuitatem. ne percussat et vulneret. et auferat spum pudicitie. et nudam in sanguine derelinquat. quin potius cum aliq³ ostium ei⁹ pulsauerit. dicat Ego mur⁹. et ybera mea turris. laui pedes meos. no⁹ possum inquinare eos. No⁹ vescat in publico. id est in parentum conuiuio ne videat cibos q³ desideret. Et licet quidam putet maioris esse fortitudinis esse nescire q³ querat. Legi quondam in scholis puer. Egredere reprehendas quod simis cofulescere. Discat iam nuc⁹ et vinum no⁹ bibere in quo est luxuria. Ante annos robuste etatis periculosa est teneris et gravis abstinentia. vsq³ ad item temp⁹ si necessitas postulauerit et balneas ateat. et vino utatur modico ppter stomachum. et carniu⁹ edulio sustentet. ne prius deficiat pedes q³ currere incipiat. et h⁹ dico iuxta indulgentia. no⁹ iuxta un-

¶ Epistole

perium. timens debilitatem. nō docens luxuriam. alioquin quod iudaica superstitio ex parte facit in reiectione quorundā animalium atq; esca- rum. quod ⁊ ludorum **B**racmanes. ⁊ egyptiorum **S**ymphistē in po- lentē ⁊ orizē. et pomorum solo obseruant cibo: cur virgo christi non fa- ciat in toto: **S**i tanti vitrum. quare non maioris sit precij margariti-: **Q**ue nata est ex promissione sic viuat. vt illi dixerūt. qui de repromissio- ne generati sunt. **A**equa gratia equū habeat ⁊ laborem. **S**urda sit ad or- gana tybia. lyra. cythara: cur facta sint. nesciat **R**eddat tibi quotidie pē- sum de scripturarum floribus seruum. **D**iscat grecorum versuum nume- rum. sequatur statim ⁊ latina eruditio. que si non ab initio os tenerum composuerit. in peregrinum sonum lingua corrūpitur ⁊ externis vitijs sermo patrius sordidatur. **T**e habeat magistrum. te viridis imitetur infantia. nihil in te ⁊ in patre suo videat. quod si fecerit. peccet. **M**emē- tete vos parētes virginis. ⁊ id scitote. magis eam exemplis doceri possē q; voce. **C**ito flores pereūt. cito violas ⁊ lilium et crocum pestilens an- ra corrumpit. **N**unq; absq; te procedat in publicum. **B**asilicas marty- rum. ⁊ ecclesias sine matre nō adeat. **N**ullus ei iuuenis. nullus cincin- cula nostra celebret. vt ne trāsuerso quidem vingue a matre discedat. **N**o- lo de ancillis suis aliquam plus diligat. cui⁹ crebro auribus susurret. **Q**uicquid vni loquitur. hoc omnes sciāt. **P**laceat ei comes nō compta neq; formosa atq; lasciuia. que liquido gutture carmen dulce moduletur sed grauis. palles. sordidata. subtristis. proponatur ei probe fidei. ac mo- rum ⁊ pudicitie virgo veterana. que illā doceat. ⁊ assuecat exemplo ad orationes ⁊ psalmos nocte cōsurgere. mane hymnos canere. tertia. sexta nona hora stare in acie quasi bellatricem christi. **A**ccensaq; lucerna red- dere sacrificium vespertinum. **S**ic dies transeat. sic nox illam inueniat laborātem. orationi lectio. lectio succedat oratio. **B**reue videbitur tem- pus. quod tantis dierum varietatib⁹ occupatur. **D**iscat lanam facere. te- nere colum. ponere in gremio calathum. rotare fusum. stamina pollice ducere. spernat bomicum telas. sericiū. vellera ⁊ aurum in fila lentescēs **T**alia vestimēta portet quibus pellatur frigus. non quibus vestita cor- pora nudētur. **A**bis eius olusculum sit ⁊ similia. caroq; et pisciculi. **E**t ne gula p̄cepta longius traham. de quibus in alio loco plenius sum lo- cutus. sic comedat vt statim esuriat. vt statim post cibum possit legere ⁊ psallere. **D**isplicent mihi (in teneris maxime etatibus) longa et immo- derata ieiunia. in quibus iungūtur hebdomades ⁊ oleę in cibo. ac poma

Hieronypmi

vetantur. Experimento didici. asellum in via cum lassus est. diuerticus
la querere. **F**aciant hoc cultozes **J**idis et **C**ybele. qui gulosa abstinen-
tia phalices aues. ac fumantes turtures vorant. ne felicitet cęrealia dona
contaminēt. hoc in perpetuo ieiunio sit p̄ceptum. vt legitimū itineris
vig perpetuo superētur. ne in prima mansionē currentes. corruamus in
medijs. **C**eterum vt ante scripsi. in quadragesima continentię vela pen-
tenda sunt. et tota aurige rheticula equis laxāda properātibus. **Q**uan-
q̄ alia sit conditio secularium. alia virginum et monachozum. **S**ecu-
laris homo in quadragesima ventris ingluuiem decoquit. et in cochlea-
rum morem suo ipse succo sustentatur. vt futuris dapibus ac lagine ali-
quantulum parcat. **V**irgo ⁊ monachus sic in quadragesima cibos di-
mittant. vt sibi meminerint semper esse currēdum. **F**initus labor mode-
ratiō. infinitus immoderatiō est. **I**bi enim respiramus. hic perpetuo
incedimus. **S**ed quando ad suburbana pergis. domi filiam non relin-
quas. nesciat sine te posse viuere ⁊ cum sola fuerit. pertimescat. non habe-
at colloquia secularium. et malarum virginum contubernia. **N**on ine-
terfit nuptijs seruulozum. neq; familię perstreptus lusibus misceatur.
Scio p̄cepisse quosdam. ne x̄go christi cum eunuchis lauet. nec cum
maritatis feminis. quia alij non deponāt animos virozum. alie tamen
tibus vteris p̄ferant hęditatem. **M**ibi omnino in adulta virgine la-
uacra displicēt. que seipsam debet ⁊ erubescere. et nudam videre non pos-
se. **S**i enim vigilijs ⁊ ieiunijs macerat corpus suum ⁊ in seruitutem re-
digat. si flammam libidis ⁊ incēntię seruentius extinguere cupit conti-
nentię frigore. si appetitus sordid⁹ turbare festinat naturalem pulchri-
tudinem. cur econtrario balnearum fomentis sopitos ignes suscitāt?
Pro gemmis et serico diuinos codices amet. quibus non auri ⁊ pellis
Babylonie vermiculata pictura. sed ad fidem placeat emendata ⁊ erudi-
ta distinctio. **D**iscat primo psalterium. his se canticis sanctam vocet. et
in **P**rouerbijs **S**alomonis erudiat ad vitam. **I**n **E**cclēstien con-
suecat que mundi sunt calcare. **I**n **J**ob virtutis ⁊ patientię exempla se-
ctetur. **A**d euangelia transeat. **J**amq; ea positura de manibus. apostolo-
rum acta ⁊ epistolas tota cordis imbibat voluntate. **C**unq; pectoris sui
cellarium his opibus locupletauerit. mandet memorię prophetas **P**en-
thateuam et **R**egum et **P**aralipomenon libros. **E**sdre quoq; et **H**e-
ster volumina. **A**d vltimum sine periculo discat **C**anticum canticozum:
quem si in erodio legerit. sub carnalib⁹ verbis spiritualium nuptiarum
epithalamium non intelligens. periculū est ne vulneretur. **C**aveat om-

Epistole

nia apocripha. Et si quando ea nō ad dogmatū veritatem, sed ad signorum reuerentiam legere voluerit, sciat non eorum esse quorum titulis prenotantur. Multaq; his admixta vitiosa. et grandis esse prudentie aurū in luto querere. Cypriani opuscula semper in manu teneat. Athanasij epistolas et Hilarij libros inoffenso currat pede. Illorum tractatibus, illorum delectetur ingenijs, in quorum libris pietas fidei non vacillat. Ceteros sic legat, vt magis iudicet q̄ sequat. Respōdebis. Quos modo hec omnia mulier secularis in tanta frequentia hominum Romę custodire potero? Noli ergo subire onus quod ferre non potes, sed postq̄ ablactaueris eam cum Isaac, et vesteris cum Samuele mitte auig et amite. Redde preciosissimā gemmā Marię, et cumis Jesu vāgentis impone. Nutriatur in monasterio, sit inter virginum choros, iurare non discat, mentiri sacrilegium putet, nesciat seculum, viuat angelice, sit in carmeline carne. Dimne hominum genus sui simile putet, et vt cetera taceam, certe te liberet seruandi difficultate, et custodię periculo: melius est desiderare absentem q̄ pauere ad singula, quid loquatur: cum quo loquatur, cui annuat, quę libenter aspiciat. Trade Eustochio paruulam, cui nunc et ipse vagitus pro te oratio est, trade comitem sanctitatis futuram heredem, illam videat, illam amet, illam primis meretur ab annis, cui et sermo et incessus et habitus doctrina virtus est. Sit in gremio auig, quę reperat in nepte quicquid premissit in filia, quę longo vido didicit nutrire, seruare, docere virgines, in cuius corona centenarij quotidie numeri castitas texitur. Fœlix virgo, fœlix paula Lexotij, quę per auig amiteq; virtutes nobilior est sanctitate q̄ genere. Quod si tibi contingeret socrum et cognatam tuam cernere, et in paruis corpusculis ingentes animos contuereris, pro insita tibi pudicitia non ambigerem quin precederes filiam, et primam dei sententiam in secundam euangelij legem mutares, et parumpendentes aliorum desideria liberorum, et teipsam magis offerres deo. Sed quia tempus est amplexandi et tempus longe fieri a complexib; et vxor non habet potestatem corporis sui, et vnus quisq; in qua vocatione vocatus est in ea permaneat in domino, et qui sub iugo est, ita debet currere, ne in luto comitem derelinquat, totum redde in sobole, quod in te interim distulisti. Anna filium quem deo voverat, postq̄ obrulit in tabernaculo nunq̄ recepit, indecens arbitrata, vt futurus propheta in eius domo cresceret, quę adhuc alios habere cupiebat. Deinde postq̄ concepit et peperit, non est ausa ad templum accedere, et vacua apparere coram domino, nisi prius redderet quod debebat.

Hieronymi

taliq; immolato sacrificio. reuera domum. quinq; liberos sibi genuit. q; primogenitū deo peperat **M**iraris foelicitate sanctę mulieris. inuisare fidem. Ipse si **P**aulam miseris. et nutritium et magistrum spondeo: gestato humeris. balbutiētia senex verba formabo. multo gloriozior mūdi philosopho. qui nō regem **M**acedonum **B**abylonio periturum veneno. sed ancillam et sponsam **C**hristi erudiam: regnis cęlestibus offerendam.

Incipit epistola beati Hieronymi ad Eliodorum nondum episcopum exhortatoria: quia illum hortatur: vt domo: cognatis diuitiq; relictis ad eremum deo militaturus accedat. pericula habitationis in vrbib⁹ seruis dei et demonum tentamēta describens. **U**bi etiam ambitum reprimit sacerdotij ac episcopatus: de periculo illius status edisserens. et eremum ac solitudinem efferens: ad extremum futurum iudicium representans.

Epistola.

Quanto amore et studio contenderim: vt pariter in eremo moraremur cōscium mutę charitatis pectus agnoscat. quibus lamentis: quo dolore. quo gemitu: te abeunte profectus sim: iste quoq; litterę testes sunt. quas lachrymis cernis inter litas **U**erum tu quasi paruulus delicatus cōtemptum rogantis per blandimenta fouisti. et ego incautus: quid tunc agerem nesciebam. **F**acerem: **S**ed quod ardentem volebam. moderate dissimulare non poteram. **I**mpensisus obsecrārē: sed audire nolebas: quia similiter non amabas. quod vnū potuit: spreta charitas fecit. quem presentem retinere non valuit: querit absentem. **Q**uoniam igitur et tuiple abiens postularas. vt tibi postq; ad deserta migrassem inuitatoria ad te scripta transmitterem. et ego me facturum promiseram. **I**nuito. **J**am prope. **N**olo pastinarum necessitudinum recorderis. **L**udos amat eremus. **N**olo te antiquę peregrinationis terreat difficultas. **Q**uę in **C**hristum credis. et eius crede sermonibus. **Q**uęrite primum regnum dei. et hec omnia opponentur vobis. **N**on pera tibi sumenda. non virga est. **A**ffatim diues est. qui cum **C**hristo pauper est. **S**ed quid ago? **R**ursus improuidus obsecro. **A**beant preces. blandimenta discedant. **D**ebeat amor lesus irasci.

¶ Epistole

Qui rogantem contempseras. forsitan audias obiurgantem. **Q**uid facis in paterna domo delicate miles: vbi vallū: vbi fossa: vbi hyems acta sub pellibus: **E**cce de coelo tuba canit: **E**cce cum nubibus tebellaturus orbem. **I**mperator armatus egreditur. **E**cce bis acutus gladius ex regis ore procedēs **O**buia queq; metit. et tu mihi de cubiculo ad aciem. tu de umbra egredieris ad solem. **C**orp⁹ assuetum tunica. lorice onus nō fert **C**aput operatum lintheo. galeam recusat **N**ollem ocio manum durus exasperat capulus. **A**udi edictum regis tui. **Q**ui nō est mecum. contra me est. et qui mecum nō colligit spargit. **R**ecordare tyrociniū tui diem. quo **C**hristo in baptifinate cōsepultus. in sacramenti verba iurasti. pro nomine eius nō te patri paratū esse. nō matri. **E**cce aduersarius in petore tuo **C**hristum conatur occidere. **E**cce donatiū quod militaturus acceperas. hostilia castra suspirat. **L**icet paruilus ex collo pendeat et ne poss. licet sparso crine et scissis vestibus. vbera quib⁹ tenuerit mater ostendat. **L**icet in limine pater iaceat. percalcato perge patre. siccis oculis ad vexillum crucis euola. **S**olum pietatis gen⁹ est. in hac re esse crudelem. **V**eniet. veniet postea dies: quo victor reuertaris ī patriam. quo **I**erosolymam cōlestem vir fortis coronat⁹ incedas. **T**unc municipatum cum **P**aulo capies. **T**unc et parētibus tuis eiusdem ciuitatis ius petes. **T**unc et prome rogabis. qui te vt vinceret. incitauit. **N**eq; vero nescio qua te dicas nūc cōpete p̄pediri. **N**ō est nobis ferreum pectus nec dura p̄cordia. **N**ō ex silice natos **H**yzcanē nutriere tigrides. et nos per ista transuim⁹. **N**unc tibi blandis vidua soror heret lacertis. nūc illi cum quib⁹ adoleuisti vernaculi aiūt. **C**ui nos seruituros relinquis? **N**unc et gerula quondam iam anus. et nutritius secundus post naturalem pietatis patrem clamitāt. **C**ui nos morituros relinquis? **E**xpecta paulisper et sepeli cras forsitan morituros. **E**t lapis vberum pellib⁹ mater. arata rugis fronte. antiquū referens mamma lallare cōgeminet. **D**icant si volunt et grandiloqui. **I**n te omnis domus inclinata recumbit. **F**acile rumpit hęc vincula amor **C**hristi. et gehēne tumor. **A**t cōtra scriptura p̄cipit parētibus obsequēdum **S**ed quicūq; eos super **C**hristum amat. perdit animam suam. **G**ladium tenet hostis vt me perimat et ego de matris lachrymis cogitabo: **P**ropter patrem militiam **C**hristi deseram. cui sepulturam **C**hristi causa nō debeo: **D**emino passuro timide **P**etrus consulens scandalum fuit. **P**aulus renitētibus se fratribus. ne **I**erosolymam pergeret. respondit. **Q**uid facitis plorantes. et conturbātes cor meum: **E**go enim nō solum ligari. sed et mori in **D**ie

Hieronymy

rusalem paratus sum pro nomine domini nostri Iesu christi. **A**ries iste pietatis quo fides quiritur euangelij. retundendus est mucrone. **M**as ter mea et fratres mei hi sunt. quicumque faciunt voluntatem patris mei qui in caelis est. **S**i creditur in Christum. faueat mihi pro eius nomine pugnaturo. **S**i non credit. mortui cosepeliunt mortuos suos. **S**ed hoc ais in martyrio. **E**rras frater erras. **S**i putas unquam christianum persecutio nem non pati. et tunc maxime oppugnaris. si te oppugnare nescis. **A**uer sari noster tanquam leo rugiens. aliquem deuorare querens circuit. et tu pacem putas. **S**ecet in insidijs cum diuitibus. ut in occultis interficiat innocenter. **O**culi eius in pauperem respiciunt. **I**nsidiat in occulto sicut leo in spelunca sua. insidiat ut rapiat pauperem. **E**t tu frondose arboris tectum vmbraulo. molles somnos futuram preda carpis. **I**nde me persequitur luxuria. **I**nde auaricia conatur irruinge. **I**nde venter me vult mihi deo esse pro christo. **C**ompellit libido ut habitarem in me spiritum sanctum fugam. ut templum eius violam. **P**ersequitur inquam in hostis. **C**ui nomina mille. mille nocendi artes. **E**t ego infelix victorem me putabo. dum capior. **N**olo ego te frater charissime exanimato potere delictorum minora credas idola latrie nomina esse que diximus. **I**nimmo apostoli discite sententiam qui ait. **N**oc enim scitote intelligentes. quod omnis fornicator. aut immundus. aut auarus. aut fraudator. quod est idolorum seruitus. non habet hereditatem in regno christi et dei. **E**t quod generaliter aduersum deum sapiat quicquid diaboli est. et quod diaboli est idolatria sit. cui omnia idola mancipant. **T**amen et in alio loco speciatim. nominatumque determinat dices. **M**ortificate membra vestra que sunt super terram. deponentes fornicationem. immunditiam et concupiscentiam malam. et cupiditatem. et auariciam. que sunt idolorum seruitus. propter que venit ira dei in filios diffidentie. **N**on est tantum in eo seruitus idoli. si quis duobus digitulis thura compressa in bustum are iaciat. aut haustum patera poculum fundat merum. **N**eget auariciam esse idolatriam. qui potest triginta argenteis dominum venditum appellare iusticiam. **N**eget sacrilegium esse qui in libidine secet. qui membra christi et hostiam viuam placetem deo. cum publicorum libidinum victimis nefaria colluione violauit. **N**on fateatur fraudem idolatriam esse. sed similes eorum. qui in actibus apostolorum et patrimonio suo partem precij reseruantes. presenti perire vindicta. **A**nimaduerte frater non tibi licere de tuis quicquam habere rebus. **O**mnis (inquit dominus) qui non renunciauerit omnibus que possidet. non potest meus esse discipulus. **C**ur timido animo christianus es? **R**espice cum Petro relictum rhere. **R**espice surgentem de theloneo publicanum

¶ Epistole

statim apostolum. **F**ilius hominis non habet vbi caput suū reclinet. et tamē amplas porticus. et ingentia tectorū spacia metiris: hereditatē expectās seculi: coheres christi esse nō poteris. Interpretare vocabulū mo nach: hoc est nomen tuū. **Q**uid facis in turba qui solus es? **E**t hoc ego non integris: rate vel mercib⁹: nec quasi ignarus fluctuū doctus nauita p̄moneo: sed quasi nuper e naufragio eiectus: in litus timida nauigaturus voce denuncio. **I**n illo estu charybdis luxurię salutem vorat. **I**bi ore virgineo: ad pudicię perpetrāda naufragia: scyllcum relidens libido blanditur. **D**ic barbarum litus. **D**ic diabolus pirata cum socijs portat vincula capiēdis. **N**olite credere: nolite esse securi. **L**icet in modum stagni fufum equor arideat: licet vir lumina iacētis elemēti spiritu terga crispētur: magnos hic campus montes habet intus in clufos. **I**ntus est periculum: intus est hostis. **E**xpedite rudentes. vela suspēdite. **C**ruce antequē figur⁹ in frontibus: tranquillitas ista tempeftas est. **S**ed forsitan diciturus es. **Q**uid ergo? **Q**uicumq; in ciuitate sunt christiani non sunt: **N**on est tibi eadem causa quę ceteris. **A**udi dominum dicentem. **S**i vis perfectus esse. vade vende omnia tua. et da pauperib⁹. et veni sequere me. **T**u autem perfectum te esse pollicit⁹ es. **N**am cum dērelicta domo et militia: te castrasses p̄pter regna coelozū: quid aliud q̄ perfectam sectatus es vitam? **P**erfectus autem seru⁹ christi. nihil p̄ter christum habet. **A**tsi quid p̄ter christum habet: perfectus non est. **E**t si perfectus non est. cum se perfectum fore deo pollicit⁹ sit: deo ante mentitus est. **O**s autem quod mentit⁹ occidit animam. **I**gitur vt cōcludam. **S**i perfect⁹ es: cur bona paterna desideras? **S**i perfectus non es. dominum sefellisti. **D**iuinis euangelium vocibus tonat. **N**on potestis duobus dō: minis seruire. **N**on enī potestis deo seruire et māmonē. **E**t audet quisq; mendacem **C**hristum facere: māmonē et domino seruire dō: **U**ociferatur ille sepe. **S**i quis vult post me venire: abneget semetipsum. et tollat crucem suam et sequatur me. **E**t ego onustus auro arbitror: me christum sequi. **Q**ui dicit se in christum credere: debet quomodo ille ambulauit et ipse ambulare. **Q**uod si nihil habes (vt te responfurum scio) cur tam bene paratus ad bella non militas: nisi forte in patria tua te arbitraris hoc facere. cum in sua domin⁹ signa non fecerit. **C**ur id cum auctoritate summa defendis: **S**ume respōsionem. **N**emo propheta in patria sua honorem habet. **N**on quero inquires honorem: sufficit mihi cōscientia mea. **N**e q; domin⁹ querebat. **Q**uippe ne a turbis rex cōstitueret. aufugit. **S**ed vbi honor non est. ibi cōtemptus est. **U**bi autem cōtemptus. ibi frequēter iniuria. **U**bi autem iniuria. ibi et indignatio. **U**bi indignatio. ibi et

Hieronymy

quies nulla **U**bi quies nulla. ibi mens a proposito sepe deducitur. **U**bi autem alicui per inquietudinem aliquid aufertur ex studio. min⁹ fit ab eo quod tollitur. **E**t ubi min⁹ est. perfectum non potest dici. **E**x hac supputatione illa summa nascitur. monachum perfectum in patria sua esse non posse. **P**erfectum autem esse nolle relinquere est. **S**ed de hoc gradu pulsus. prouocabis ad clericos. **A**n de his aliquid audeā dicere: qui certe in suis urbibus comorantur? **A**bsit autem ut quicqz de his sinistram loquar: qui apostolico gradu succedentes. **C**hristi corpus sacro ore conficiunt: per quos et nos christiani sumus. **Q**ui clauis regni coelorum habentes: quodāmodo ante iudicij diem iudicant: qui sponsam domini sobria castitate cōseruant. **S**ed et alia (ut ante perstrinxim) monachorum et uita. alia clericorum. **C**lerici oues pascunt. ego pascor. **I**lli de altario uiuunt: mihi quasi instructuose arbori: securis ponitur ad radicem. **S**i minus ad altare non deferro. nec possum obtendere paupertatē: cum in euangelio anum uiduam: duo que sola sibi supererant gra. mittētem in gazo philatium laudat domin⁹. **M**ihi ante presbyterū sedere non licet. **I**lli peccanero. licet tradere me sathanę in interitum carnis ut spir⁹ saluus sit in die domini iesu. **E**t in veteri quidem lege. quicumqz sacerdotibus non obtemperasset. aut extra castra positus lapidabatur a populo. aut gladio certice subiecta cōtemptum expiabat cruore. **N**unc uero in obediēs spiritali mucrone truncatur. aut eiectus de ecclesia rabido demonū ore discerpitur. qz si te quoqz ad eundem ordinē pia fratrum blandimenta sollicitat: gaudebo de ascensu. timebo de lapsu. **Q**ui episcopatum desiderat. **A**d unum op⁹ desiderat. **S**cimus ista: sed iunge quod sequitur. **O**portet autem huiusmodi irreprehensibilem esse: uisus uxorū uirum. sobriū. pudicum. prudentem. ornatum. hospitalē. docibilem. non uolentū. non percussorem. sed modestum. et ceteris que de eo sequuntur explicitis: non minorem in tercio gradu adhibuit diligentiam dicēs. **D**iaconos similiter pudicos. non bilingues. non multo uino reditos. non turpis lucri appetitores: habētēs ministerium fidei in cōscientia pura. **E**t hi autem probētur primum. et sic ministrēt nullum crimen habētēs. **N**e illi homini qui uestem non habens nuptialem ingreditur ad coenam. **N**ihil superest nisi ut statim audiatur. **A**mice quomodo huc intrasti. nō habens uestem nuptialem: **E**t illo obmutescēte dicatur ministris. **T**ollite illū: ligatis manib⁹ et pedibus. et mittite eum in tenebras exteriores. ubi erit fletus et stridor dentium. **N**e illi homini qui acceptum talentum in sudario ligas: ceteris lucra facientib⁹. id tantum quod acceperat reseruauit. **I**lico indignatūs domini respōsione ac clamore ferietur. **S**erue nequā:

¶ Epistole'

quare non dedisti pecuniam meam ad mensam. et ego veniens cum vstris exegissem eam: id est. deposuisses ad altare quod ferre non poteras. **D**um enim tu ignauus negociator: denarium tenes. alterius locum qui pecuniam duplicare poterat. occupasti. Quam ob rem sicuti qui bene ministrat bonum opus sibi acquirit. ita qui indigne ad calicem domini accedit. reus erit corporis et sanguinis domini. **N**o omnes episcopi. episcopi sunt. **A**ttēdis Petrum. sed et iudam cōsidera. **S**tephanum suspicis. sed et Nicolaum respice. quem dominus (vt Joānes testatur in Apocalypsi) sua damnat sentētia. **Q**ui tam turpia et nefanda cōmentat' est. vt Nicolaitarum heresis ex illa radice nascatur. **P**robet se vnusquisqz. et sic accedat. **N**on facit ecclesiastica dignitas christianum. **C**ornelius centurio adhuc ethnicus. dono sancti spiritus mundatur. **P**resbyteros Daniel puer iudicat. **A**mos sycomorum mora desringēs. repente propheta effectus est. **D**avid pastor eligitur in regem. **M**inimum discipulum **J**esus amat plurimum. **I**nferius frater accumbe. vt minore adueniente. sursum iubearis ascendere. **S**uper quem dominus requiescit. nisi super humilem et quietum. et tremētem verba sua: **C**ui plus cōmittitur. plus ab eo exigitur. **P**otentēs potenter tormēta patientur. **N**ec si bi quisquā de corporis tantum mundi castitate supplaudat. cum de omni verbo ocioso que dūqz locuti fuerint homines. redditori sunt pro eorationē in die iudicij. cum etiam cōiutium in fratrem. homicidij sit reatus. **N**on est facile stare loco **P**auly. tenere gradū **P**etri. iam cum **C**hristo regnātium. ne forte veniat angelus qui scindat velum templi tui. et candelabrū tuū de loco moueat. **E**dificatur' turrim futuri operis sumptus supputa. **I**nfatuatum sal ad nihil ē vtile. nisi vt proiciatur foras. et a porcis cōculctur. **M**onachus si ceciderit. rogabit pro eo sacerdos. **P**ro sacerdotis lapsu quis rogatur' est: **S**ed quoniam de scopulosis locis enauigauit oratio et inter cauas spumeis fluctibus cautes fragilis in altum cymba pcessit. expārenda vela sunt ventis. et questionū scopulis trāsua datis. letātū more nautarū. epilogi celeuma cantādū est. **D**esertū christi vernās. o solitudo in q̄ illi nascunt lapides. de qb' i Apocalypsi ciuitas magni regis astruit. **D**eremus familiar' deo gaudens. **Q**uid agis frater i seculo. q̄ maior es mūdo: **Q**uādiu te tectorū vmbre p̄mūt. q̄ diu sumefaz vrbū carcer includit: **C**rede mihi. nescio qd pl' lucis aspicio **L**iber sarcina corpis abiecta ad pur' etheris volare fulgorē **P**aup' ratē times. s; b̄tōs paupes x̄ps appellat. labore erēs. neō athleta sine ludōe coronat **D**e albo cogitas. s; fides famē nō timz. sup' nudā metuis hūmū exela ieiunij mēbra collidē. s; dñs tecū iacet **S**quallida capis hoz

9

Epistole Hieronymi

ret inculta cesaries. sed caput tuū Christus est. Infinita eremi vastitas terret. sed tu paradisi mente deambula. Quotiescumq; illuc mente conscenderis. totiens in eremo non eris. Scabra sine balneis attrahitur cutis. Sed qui in Christo semel lotus est. non trahet necesse iterum lavare. Et vt breuiter ad cuncta audias apostolum respondentem. Non sunt condigne inquit passioēs huius seculi ad superuicturam gloriā que reuelabitur in nobis. Delicatus es frater si et hic vis gaudere cum seculo. et postea regnare cum christo. Veniet veniet illa dies qua corruptiū hoc et mortale in corruptionem induat et immortalitatem. **Beatus** seruus quem cum dominus inuenerit vigilantem. Tunc ad vocem tuam beatus pauebit terra cum populis: tu gaudebis. Iudicaturus cum domino lugubre mūdus immugiet. et tribus ad tribus pectora feriant. Potentissimi quondam reges nudo latere palpabunt. Exhibebitur ei prole sua Venus. Tunc ignitus Jupiter adducetur. et cum suis stultus Plato discipulis. Aristotelis argumenta non poterunt. Tunc tu rusticanus et exultabis. et ridebis. et dices. Ecce crucifixus deus meus. ecce iudeus qui obuoluit pannis in presepio vaguit. Hic est ille operarius et questuarius filius. hic qui matris gestatus sinu hominem deus fugit in egyptū. hic vestitus cocco. hic sentibus coronatus. hic magus demonium habens et samarites. Cerne manus iudee quas fixeras. cerne latine Romane quod foderas. Videre corpus an idem sit quod dicebatis clam nocte sustulisse discipulos. Dilectio tua me copulit. vt hec tibi frater dicerem. et vt interesse contingat quibus nunc labor durus est:

¶ Finiunt epistole Hieronymi

¶ Sequitur epistole Tullij.

b j